

Το πιο κάτω κείμενο αναδημοσιεύτηκε στο περιοδικό [Εντός των Τειχών](#) στο Τεύχος 42.

ΓΙΑ ΕΝΑ ΔΙΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ ΕΠΑΝΑΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑΣ

(ή γιατί η Επαναπροσέγγιση είναι στο βάθος μια ερωτική, που σ' αυτούς τους καιρούς σημαίνει επαναστατική επιθυμία)

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ Κύπρου είναι άρρηκτα δεμένη με τη γεωγραφική της θέση σαν το σημείο διασταύρωσης τριών ηπείρων και αναλογών πολιτισμών. Πολιτικά - στρατιωτικά αυτό σήμαινε ότι το νησί ήταν ένας απαραίτητος “σταθμός χωροφυλακής” ή “διακομιστικό κέντρο” για τις αυτοκρατορίες ή τους άρχοντες που κατά καιρούς επέβαλλαν την εξουσία τους στην περιοχή. Αυτή η συνεχής σχεδόν κατάκτηση - εξάρτηση του νησιού από ξένες δυνάμεις - έχει αφήσει μια βαθειά παράδοση υποτέλειας απέναντι στους ξένους και μια αδυναμία, ως τώρα, να αντιληφθούν οι Κύπριοι τους εαυτούς τους σαν κύριους του τόπου τους, σαν αυτόνομα άτομα σε μια αυτόνομη κοινωνία. Απ' την άλλη, η συνεχής διασταύρωση πολιτισμών και επιδράσεων έχει δημιουργήσει την υποδομή ενός μέλλοντος όπου η Κύπρος θα μπορούσε να λειτουργήσει σαν πολιτιστικό κέντρο - γέφυρα, μεταξύ των πολιτισμών που την περιβάλλουν. Αυτό είναι και το ιστορικό δίλημμα μπροστά μας αυτή τη στιγμή: Μια Κύπρος ενωμένη με αίσθηση της αυτονομίας και των ιστορικών της δυνατοτήτων ή μια Κύπρος διχοτομημένη - προέκταση ξένων εξαρτήσεων.

Η σημερινή ντε φάκτο διχοτόμηση είναι αποτέλεσμα των δύο κοινοτικών εθνικοαπελευθερωτικών κινήματων (της ένωσης και του Τακσίμ) που εκφράζουν τη λογική της υποτέλειας στην πιο ακραία της μορφή. Σ' αυτά τα κινήματα η ελευθερία του νησιού, των Κυπρίων, ιδώθηκε σαν αδύνατη από μόνη της - μια λογική που έσπρωξε τον κόσμο να ψάχνει “ομοεθνείς” μεγάλους προστάτες στα κράτη της Ελλάδας και της Τουρκίας.

Οι ρίζες της επαναπροσέγγισης, αντίθετα, βρίσκονται στο δρόμο, στο ανεξαρτησιακό κίνημα ως το 74, στις λαϊκές εκδηλώσεις του 74-77 και στη γειτονιά - την παράδοση του πολιτιστικού πλουραλισμού που χαρακτήριζε το νησί ως τα μέσα αυτού του αιώνα. Σ' αυτά τα πλαίσια μπορεί οι επαναπροσεγγιτές να φέρουν την παραδοσιακή συμβίωση Ελλήνων και Τούρκων σαν απόδειξη του εφικτού της πολιτικής τους, αλλά στο βάθος το αίτημά τους έχει όλη την ανατρεπτικότητα του νέου απέναντι στον παλιό κόσμο. Γιατί η επαναπροσέγγιση είναι ένα αίτημα σε μια μετáμοντέρνα κοινωνία που έχει ήδη στην πλάτη της 30 χρόνια μιας, έστω και λειψής, ανεξαρτησίας και η οποία είναι εξ' αντικειμένου το πληροφοριακό κέντρο της Μέσης Ανατολής. Και αυτό είναι ένα νέο παιχνίδι. Η παλιά συμβίωση, η παλιά ταξική ενότητα των μεγάλων απεργιών του 1948, ή των εξεγέρσεων του περασμένου αιώνα έχει ηττηθεί ακριβώς γιατί δεν ανέπτυξε το δικό της αυτόνομο λόγο και πράξη, γιατί άφησε το Μισιαούλη και τον Καβάζογλου να δολοφονηθούν, γιατί ανέκτηκε τις σφαγές που διανίζουν την ιστορία μας απ' το 58 ως το 74.

Η παλιά συμβίωση δεν μπόρεσε να αντισταθεί στον εθνικισμό και στην πολιτιστική πόλωση και ομοιογενοποίηση που προώθησε στα κράτη που γέννησε σχεδόν νομοτελειακό η “συμφωνία καθ' υπαγόρευση” της Ζυρίχης.

Το παρελθόν πρέπει να ιδωθεί στις σωστές του διαστάσεις, όχι για να επαναληφθεί, αλλά για να ξεπεραστεί.

Ο εθνικισμός σαν ιδεολογία ομοιογενοποίησης, προβολής απειλητικών “Άλλων” και ταύτισης του

πληθυσμού με το κράτος, υπήρξε ο βασικός μοχλός του διαχωρισμού. Η εσωτερικευμένη ιδεολογία της εξουσίας εισήχθηκε μέσω των εκπαιδευτικών συστημάτων απ' την Ελλάδα και την Τουρκία και ενίσχυσε το αίσθημα ανασφάλειας των Κυπρίων για τον εαυτό τους, με το να τους προσδιορίζει σαν βάρβαρο ελλειπτικό κομμάτι του εθνικού συνόλου - Ελληνικού ή Τουρκικού. Επίσης διαμόρφωσε τις εσωτερικές συγκρούσεις στα πλαίσια της μυθολογικής σύγκρουσης του Ελληνισμού και του Τουρκισμού.

Υπήρξαμε, λοιπόν, το πεδίο εκτόνωσης των εθνικιστικών φαντασιώσεων των "εθνικών κέντρων". Γι' αυτό είναι σημαντικό να γίνει κατανοητό ότι ο ανατέλλον κυπροκεντρικός εθνικισμός δεν οδηγεί πουθενά. Ναι θα στηρίξει ένα ενιαίο ανεξάρτητο κράτος, αλλά ο εθνικισμός είναι μια αντίδραση ανασφάλειας, αντανakλαστικό ενός φόβου για τον άλλο. Θα φτιάξει μια νέα πλειοψηφία των ψήφων ή των πολιτιστικών ομάδων που θα καταπιέσει πάλι κάποιες μειοψηφίες. Και όσο και αν οι Κύπριοι είναι ιστορικά δικαιολογημένοι να είναι εξοργισμένοι με εκείνες τις κοινωνικές ομάδες των οποίων η πολιτιστική ταυτότητα είναι ακραία ελληνική ή τουρκική, εν τούτοις είναι η πολυχρωμία των ετερογενών μειοψηφιών που ανοίγει το δρόμο στον πολιτιστικό πλουραλισμό, την ανοχή, την επαναπροσέγγιση και όχι τη δημιουργία μιας νέας εθνικής πλειοψηφίας. Η επαναπροσέγγιση προϋποθέτει την ύπαρξη "Άλλων" σαν πειρασμό για την κλειστή εθνική ομάδα. Μόνο έτσι μπορεί η κοινωνία να είναι δυναμική και οι Κύπριοι να επανοικοιοποιηθούν τις ετερογενείς πολιτιστικές τους επιδράσεις.

Αυτή η πρακτική της επαναπροσέγγισης, είναι και άρρηκτα δεμένη με την έννοια της αυτονομίας και του σεβασμού - τουλάχιστον - προς κάθε τι το διαφορετικό. Αυτονομία είναι η συνειδητοποίηση της δυνατότητας αυτοκυβέρνησης και αυτοδιαχείρισης. Πέρα από τα οργανωτικά της συνακόλουθα είναι και μια έννοια ψυχολογική. Το αυτόνομο άτομο ή κοινωνία, κάνει επιλογές και αναλαμβάνει την ευθύνη των πράξεων του/της. Η αποφυγή ευθύνων στην Κύπρο (η μετατόπιση δηλαδή της "ρίζας του κακού" στο εξωτερικό, σε πλεκτάνες και συνωμοσίες) ίσως να είναι αποτέλεσμα αιώνων αποικιοκρατίας, αλλά η επιμονή 30 χρόνια μετά την ανεξαρτησία στη ζητιανιά και την υποτέλεια στους μεγάλους (για να μας λύσουν το πρόβλημα), μοιάζει τώρα πια με άρνηση ενηλικίωσης - ανάληψης ευθυνών. Οι Κύπριοι δε μιλάνε στους Κυπρίους - μιλάνε μέσω τρίτων. Όση αδιαλλαξία και αν υπάρχει απ' εδώ ή απ' εκεί, το γεγονός ότι σ' αυτό το νησάκι υπάρχουν δύο κράτη (άντε το ένα είναι ψευδό) των οποίων οι κάτοικοι για να επικοινωνήσουν (και μάλιστα σε μια εποχή ηλεκτρονική) πρέπει να χρησιμοποιούν μεσάζοντες, θα πρέπει να προβληματίσει σαν καθολική ντροπή. Και όμως η προτεραιότητα στις συζητήσεις δεν είναι γι' αυτό το ευτράπελο ή για τον διαχωρισμό του τόπου - το μάντρωμα δύο πολωμένων κοινοτήτων πίσω από εχθρικά στρατεύματα - αλλά για το πόσα μίλια παραπάνω ή λιγότερα θα πάρει η κάθε πλευρά σε μια τελική λύση. Κανένας δε θεωρεί ότι ο διαχωρισμός, η μη επικοινωνία μεταξύ Ε/Κ και Τ/Κ φτωχαίνει και τους δύο πολιτιστικά, ότι μας κρατά ακόμα σαν κοινωνία στο επίπεδο φέουδων και τσιφλικιών.

Μιλάμε στους εαυτούς μας και όχι σε άλλους. Η αυτοϊκανοποίηση μας, μ' αυτό το ναρκισσιστικό διάλογο ομοίων, είναι χαρακτηριστική της μιζέριας μας. Μας ενδιαφέρει να μας καταλάβουν και να καταλάβουμε τους Αμερικάνους και τους Ρώσους και όχι τους ανθρώπους που ζουν πέντε μίλια πιο βόρεια ή πιο νότια. Και όμως το κλειδί της αυτονομίας - ελευθερίας μας περνάει απ' αυτό ακριβώς το διάλογο μεταξύ μη ομοίων - ίσως και αντιθέτων. Κάποτε η Ε/Κ κοινότητα πρέπει να περάσει από την Αλόα και η Τ/Κ από το Κίονελλι. Μπροστά στα κοινά μας εγκλήματα, ίσως αναγνωρίσουμε τις ιστορικές μας ευθύνες.

Ο διάλογος Ντενκτάς - Βασιλείου ή άλλων ηγετών, κομμάτων, κ.λ.π. είναι διάλογος εμπορομεσιτών. Η επαναπροσέγγιση, της οποίας οι ρίζες είναι τα συνθήματα "η Κύπρος ανήκει στο λαό της", "οι Τουρκοκύπριοι είναι αδελφοί μας", του 74-75 μόνο σαν κίνημα από τα κάτω, απ' τη βάση, μπορεί να εκφράσει την ιστορική της δυναμική. Γιατί στο βάθος η επαναπροσέγγιση, προϋποθέτει μια περιέργεια, ένα πάθος για τον άλλο. Είναι η αντιδιαστολή του εθνικισμού - οι Έλληνες και οι Τούρκοι

να ξαναανακαλύψουν ο ένας τον άλλο, όχι σαν βαρβάρους που μας έσφαξαν το 22, το 63, το 67, το 74, αλλά σαν μετανάστες - γείτονες που επιστρέφουν. Σαν αυτόνομες οντότητες ενός κοινού ιστορικού πολιτισμού, που έφτιαξε το Ελληνόφωνο ρεμπέτικο: "που πας Μεμέτη μου που πας;" και τους στίχους του Χικμέτ τη δεκαετία του 40:

"Κι ύστερα γιατρέ / την κάθε αυγή / την κάθε αυγή γιατρέ / με τα χαράματα, / πάντα η καρδιά / μου στην Ελλάδα τουφεκίζεται".

Ελλάδα, Τουρκία και Κύπρος, αποτελούσαν για 30 αιώνες κοινό πολιτιστικό - διοικητικό χώρο, απ' τον αρχαίο Ελληνικό πολιτισμό, ως την Οθωμανική Αυτοκρατορία. Η αποτυχία της κοινωνικής επανάστασης, του ονείρου του Ρήγα για μια πολυεθνική ομοσπονδία, και η δημιουργία δύο εχθρικών κρατών - ιδεολογιών δεν μπορούν να εξαλείψουν αιώνες πολιτιστικής διαμόρφωσης.

Ο Τούρκος είναι η Ανατολή στο ασυνείδητο του Έλληνα, όπως ο Έλληνας είναι η Δύση στο ασυνείδητο του Τούρκου. Ο διχασμένος χώρος είναι και διχασμένος εαυτός.

Η Κύπρος είναι ίσως ο τελευταίος χώρος συμβίωσης με ελπίδα επαναπροσέγγισης του διχασμένου ιστορικού είναι. Γ' αυτό είναι και για χρόνια το κέντρο των εξελίξεων. Ίσως τελικά η πραγματικότητα να είναι ανάποδη απ' ότι την φανταζόμαστε. Η Τουρκία και η Ελλάδα δεν μπορούν να μας λύσουν τα προβλήματά μας. Εμείς όμως, ίσως, μπορούμε να ανοίξουμε τη γέφυρα για τη λύση των δικών τους.

Όσοι υποστηρίζουν την επαναπροσέγγιση και δεν καταλαβαίνουν ότι στο βάθος το ζήτημα αυτό είναι ανατρεπτικό στο διαχωρισμό σαν κοινωνικό, πολιτικό, ψυχολογικό φαινόμενο, αυταπατώνται. Η επαναπροσέγγιση είναι και έκφραση μιας βαθύτερης διαδικασίας ιστορικού γεφυρώματος του ίδιου του ανθρώπου, εξάλειψης της αλλοτρίωσης, αναγνώριση του άλλου σαν ερωτικού είναι, και όχι σαν εχθρού. Προσφέρεται στους Κυπρίους αυτή τη στιγμή η πιθανότητα να ανοίξουν ένα νέο δρόμο ξεπεράσματος του εθνικισμού και των διαχωρισμών. Κάτι που ίσως μας βάλει και σαν αυτόνομη κοινωνία στο διεθνή χάρτη. Αλλιώς θα μας τραβάνε σε λίγα χρόνια οι 'Μεγάλοι' σε μια διεθνή διάσκεψη, όπως τους Καμποτιανούς τώρα, για μια ακόμα συμφωνία "καθ' υπαγόρευση".

Θα ανακαλύψουμε μέσα μας την ερωτική επιθυμία που καταργεί τα σύνορα ή θα μπλέξουμε με συνοικέσιο πάλι; Ή ας το πούμε έτσι: Θα προτιμήσουμε την αυτονομία - ελευθερία με τις ευθύνες και το δημιουργικό της χάος ή έχουμε βολευτεί και για τον επόμενο αιώνα σαν υπηρέτες πολυεθνικών;

Ο [Τζεγκής και η Αλεξία](#) έχουν ήδη βάλει μια υπογραφή στο ιστορικό δίλημμα. Εσείς;

by L.D.A.

[Χρειάζεται Αγγλική Μετάφραση](#), [Χρειάζεται Τούρκικη Μετάφραση](#), [Τραίνο στην πόλη \(Τεύχος 7\)](#), [Δεκαετία 1990-1999](#), [Δεκαετία 1980-1989](#), [1989](#), [1990](#), [Λεμεσός](#), [Κυπριακό Πρόβλημα](#), [Επαναπροσέγγιση](#), [Δικοινοτισμός](#)

From:

<https://movementsarchive.org/> - **Κυπριακό Κινηματικό Αρχείο**
Cyprus Movements Archive
Kıbrıs Sosyal Hareket Arşivi

Permanent link:

https://movementsarchive.org/doku.php?id=el:magazines:traino:no_7:dikinotiko

Last update: **2020/07/14 17:05**

